

Jan Willem Bedeaux: toezien vanuit een ervaringsdeskundig perspectief is een kwestie van attitude

Jan Willem Bedeaux is bestuurder van RIBW Overijssel en toezichthouder bij Jeugdbescherming Overijssel en de VVT-instellingen van de DrieGasthuizenGroep. In beide functies hecht hij veel waarde aan het ervaringsdeskundig perspectief: hoe ervaren de mensen onze organisatie en wat kan de organisatie leren van hun ervaringen? Hij let daarop niet alleen als toezichthouder maar ook als bestuurder, en zijn RvT ziet erop toe hoe hij dat een plek geeft in de organisatie. Een dubbelportret.

Iedereen onmisbaar voor medezeggenschap

Jan Willem Bedeaux: "In 2022 jaar hebben we in een gezamenlijk proces een visie ontwikkeld op (mede-) zeggenschap bij onze organisatie. Het is het fundament voor hoe wij aan inspraak invulling geven. Vanaf het allereerste begin zaten ervaringsdeskundigen en naastbetrokkenen aan tafel en hebben ze meegedacht. Datzelfde geldt voor de ontwikkeling van de strategische visie waaraan zij, net als onze RvT, meedachten. We hebben er met zijn allen hard aan gewerkt, en we kwamen er geïnspireerd uit. Het zijn stukken die op een breed draagvlak kunnen rekenen."

Deskundig met ervaring

"Ik onderscheid ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid. Bij ervaringskennis gaat het over de ervaring van iemand die lijden ten gevolge van zijn aandoening heeft meegemaakt, zoals een rouwproces, een verlieservaring, of baanonzekerheid, en die dat een plaats heeft gegeven in het eigen leven.

Ervaringsdeskundigheid bouwt daarop professioneel voort. Je kunt met een zekere afstandelijkheid kijken naar de eigen ervaringen en die een plek geven in het werkzame leven. Wat mij betreft kan je spreken van ervaringsdeskundigheid als iemand dat wat hij heeft doorgemaakt ten dienste kan stellen van het herstelproces van de ander. Men is in staat ervaring in te zetten in het licht van de bedoeling van de organisatie en de functie die je hebt.

Maar een toezichthouder moet toezien. Dat is het primaire aangrijpingspunt. En daarbij kan ervaringskennis of ervaringsdeskundigheid het toezien versterken. Waarom? Omdat er een meervoudig perspectief ontstaat."

Bedeaux vindt het een 'must' dat je die ervaringskennis de ruimte geeft, en dat je dat meeneemt in jouw taak als bestuurder of toezichthouder. "Ik ken verhalen van mensen die volkomen ontregeld, overweldigd zijn geweest, die door hun lijden en weinig uitweg meer zagen. Als je dat kunt gaan dragen, als het lijden jou veel minder leidt dan jij het lijden, is dat een existentiële reis vooruit. Zelf heb ik die ervaringskennis niet – gelukkig maar, want wat ik erover gehoord en gezien heb: het is buitengewoon indrukwekkend, indringend en intensief - maar ik wil wel die verhalen meenemen in mijn werk als bestuurder en als toezichthouder. Daarom laat ik me als bestuurder vaak bijpraten door onze eigen 'Bestuursadviseur Ervaringsdeskundigheid'.

Tekst: Bas Baanders
NVTZ-dossierhouder
ervaringsdeskundig toezicht
baanders.consultancy@gmail.com

Jan Willem Bedeaux

Het is belangrijk dat je als toezichthouder relevante kennis kan inzetten op een manier die past bij organisatie en de functie die je er hebt. Je zit immers niet voor jezelf in RvT: je zit er voor anderen: cliënten, naasten, samenleving. Toezichthouden is een vak en vergt professionaliteit. Weet hebben van, ervaring hebben met maar ook werkelijk contact maken met relevante ervaringskennis en van daaruit bezien hoe je dat als toezichthouder kan inzetten: dát is – vind ik – waarom het gaat bij toezicht houden vanuit ervaringsdeskundig perspectief.”

Door de ogen van jongeren naar Jeugdbescherming kijken

Als toezichthouder let Jan Willem er speciaal op dat hij zich voor ogen houdt hoe het is om gebruik te maken van een organisatie voor zorg of ondersteuning. “Bij de Jeugdbescherming is een Jeugdraad ingericht om jongeren een stem te geven. Ik vind dat die mensen om wie het uiteindelijk gaat kunnen meepraten, dat hun stem gehoord wordt, ook aan de RvT-tafel. Jongeren zelf in de raad werkt mogelijk niet, maar wat wel werkt is dat de jongerenraad meekijkt op het moment dat beleid ontwikkeld wordt, bijvoorbeeld strategisch beleid met reflectie op de waarden van de organisatie. Jongeren gebruiken soms andere termen, die zeggen: “Dit is niet chill, dat moet anders”. Als toezichthouder luister je of die stem een plek krijgt. Jongeren hebben trouwens een film gemaakt over wat een onder toezichtstelling met je doet. Dat komt aan bij ons: dáároveň gaat het in essentie.”

Werkbezoeken

“Als toezichthouder vind ik werkbezoeken heel zinvol. Dat ik in onze VVT-instelling op een bewoner kan afstappen, me introduceer en dat we dan spreken over: hoe gaat het met u hier? Bent u tevreden? Je vraagt naar het persoonlijke van die mensen. En wat ik hoor betrek ik op mezelf, op mijn naasten: ‘Het begint met de interne dialoog: Wat als ik, mijn gezin, mijn ouders...? hier terecht zouden komen?’ En dat neem ik dan weer mee in mijn werk.”

Een restaurant is méér dan eten en drinken

Als voorbeeld noemt Bedeaux restauratieve voorzieningen in de VVT. “Daar komen mensen met veel plezier naar toe, niet alleen van binnen, maar ook van buiten. Financieel gezien houdt dat niet over, dus het kan verleidelijk zijn om het dan maar te sluiten. Maar als toezichthouder of bestuurder moet je je afvragen: wat betekent dat voor de mensen die ervan gebruik maken? Je sluit niet alleen een restaurant, maar je sluit de weg af van mensen om plezier te hebben, elkaar te zien en te treffen!”

Als toezichthouder moet je voorstellings- en inlevingsvermogen hebben. Want uiteindelijk hoort die stem in mij te zitten: hoe zorg ik ervoor het ervaringsdeskundig perspectief voor ogen te houden?”

Ervaringsdeskundig perspectief: een onmisbare competentie voor de Raad van Toezicht

“Misschien moeten we iedere RvT-vergadering wel starten met zo'n interne dialoog of een echte dialoog, bijvoorbeeld door bij de Jeugdbescherming de RvT-vergaderingen te openen met een echt gesprek met een kind dat uit huis is geplaatst. Dat we zien en horen wat zoiets voor een kind betekent.”

Als toezichthouder probeer ik onder andere vragen te stellen vanuit het perspectief van de mensen die het rechtstreeks aangaat. En het is allemaal niet zo ingewikkeld: het is gewoon een attitude die je als toezichthouder hebt te ontwikkelen; het behoort onderdeel te zijn van je toezichthoudend gedrag. En dat is net zo belangrijk als alle andere competenties.”